

<< Fokkens: 'Waar het om gaat is dat er meer natuur komt, de organisatorische setting vind ik niet zo belangrijk'

'Agrariërs en terreinbeheerders zijn pa

Ze kennen elkaar niet, Teunis Jacob Slob en Bart Fokkens. Toch zitten ze beiden volop in het (agrarisch) natuurbeheer. Het blijkt een verrassend gesprek te worden. Melkveehouder Slob laat de drukte op de boerderij even achter, maar doet een strategisch contact op. Fokkens hoort over een nieuwe samenwerkingsvorm tussen terreinbeheerders en agrariërs. 'Mogen wij komen kijken hoe jullie in Utrecht en Zuid-Holland dat willen organiseren?'

>> **Slob** is een uur te laat bij Fokkens in Lelystad. Met reden! Hij komt rechtstreeks van een overleg van agrarische natuurvereniging Den Hâneker met twee provinciale landschappen over een gezamenlijke inrichting en beheer van de uiterwaarden van de Lek.

<< **Fokkens** zit gelijk op het puntje van zijn stoel. Hij wil meer weten over deze voorgenomen samenwerking. Zijn provinciale Flevo-landschap gaat weer een stuk van het voormalige eiland Schokland kopen en wil het boeren laten beheren. Bestuur en directie studeren op manieren om dat zo efficiënt mogelijk te doen. Wie weet biedt wat bij de Lek gebeurt hiervoor goede handvatten.

De toon van het gesprek is gezet. De discussie zou gaan over tegengestelde visies van terreinbeheerders en agrariërs op het nut en de noodzaak van agrarisch natuurbeheer en hun verschillende belangen. Maar in hun beleving is van tegenstellingen geen sprake meer. 'Het punt is meer hoe alle partijen op basis van gelijkwaardigheid samen kunnen werken aan een efficiënt en effectief beheer en hoe wij kunnen zorgen voor meer natuur, zodat we

gezamenlijk de doelstellingen van het overheidsbeleid kunnen realiseren', vat **Fokkens** de nieuwste problematiek in het (agrarisch) natuurbeheer samen.

>> **Slob** begint het gesprek met een korte schets van de ontwikkelingen in de Lek-uiterwaarden. 'Jaren geleden heb ik met collega-veehouder Max van Tilburg, destijds ook bestuurslid van Den Hâneker, uiterwaarden in de Lek gekocht om er te experimenteren met agrarisch natuurbeheer. Maar er kwam voor Ruimte voor de Rivier en dijkversterking een onteigeningstitel op onze uiterwaardengrond. Het zou een natuurontwikkelingsgebied worden. Van Tilburg is verhuisd, omdat hij niet meer voldoende perspectief zag voor zijn bedrijf. Ik kon wel blijven. En dan kun je je blijven verzetten tegen de plannen, maar je kunt ook samenwerking zoeken. Dat doet Den Hâneker nu met Het Utrechts Landschap en Het Zuid-Hollands Landschap. Hebt u daar als voorzitter van De Landschappen van gehoord?'

<< **Fokkens**: 'Nee, de provinciale landschappen opereren onafhankelijk. Wat De Land-

schappen namens alle provinciale landschappen doet is vooral beleids- en lobbywerk en fondsenwerving. Ze weet dus niet alles wat er in de provincies gebeurt.'

>> **Slob**: 'Tien jaar geleden was het nog vrijwel ondenkbaar dat agrariërs landschap en natuur in hun bedrijfsvoering zouden betrekken, laat staan dat we samen zouden werken met natuurorganisaties. Maar het is slim agrariërs bij natuurbeheer te betrekken. We bezitten nu eenmaal veel grond. Een voorbeeld van zo'n gezamenlijke actie is het project Nederland Gruttoland van Vogelbescherming, Natuurlijk Platteland en Landschapsbeheer. Daaraan doe ik ook mee. Weidevogelbeheer heb ik altijd al gedaan, maar nu met dit project doe ik er een schepje bovenop. Melk en nesten zijn gelijkwaardige bedrijfsactiviteiten geworden.'

<< **Fokkens**: Agrarisch natuurbeheer is belangrijk, maar je moet er ook kwaliteit aan koppelen en altijd afvragen wie wat het beste kan doen. Wij denken dat de provinciale landschappen heel doelmatig kunnen werken, maar we zetten ook veel boeren in. We

<< *Bart Fokkens is voorzitter van De Landschappen (koepel van provinciale landschappen), voorzitter van het Flevo-landschap, voorzitter van de Stichting Biologische Landbouw Flevoland en directielid bij het Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (Riza) in Lelystad.*

>> Slob: 'Wil je dat boeren natuur en cultuurlandschap blijven onderhouden, dan moet je alle belanghebbende partijen bij elkaar brengen.'

Partners in natuurbeheer'

discussie

claimen 't zeker niet alleen. We kijken naar het type landschap en de soort natuur en wie dat het beste kan beheren. We moeten het met z'n allen doen, met zoveel mogelijk inzet, en de hoeveelheid natuur behalen door én grond-aankoop voor natuurontwikkeling én door agrarisch beheer. Want waar het om gaat is dat er meer natuur komt in Nederland. De organisatorische setting vind ik niet zo belangrijk. Terreinbeheerders en agrariërs zijn dus partners. Daarmee trek je ook een wissel op samenwerking. Daar zit mogelijke systeem-innovatie in. Door uitwisseling van kennis en kunde kun je tot innovaties komen. Innovaties regisseer je niet; die ontstaan spontaan, vooral door nieuwe vormen van samenwerking.' Het klinkt mooi, maar geheel op één lijn zitten boer en natuurbeheerder niet.

<< **Fokkens:** 'Ik zie niet wat je allemaal met agrarisch natuurbeheer kan. Niet alle natuur is met agrarisch natuurbeheer te beheren. Dit hangt af van de soort natuur en omstandigheden (zoals schaalgrootte, maar ook kosten). In een aantal situaties geniet inschakeling van terreinbeherende organisaties uitkomst.'

>> **Slob:** 'Je blijft je juist verbazen als je ziet wat allemaal kan. Dat boeren soorten van de rode lijst op hun bedrijf terugkrijgen en die instandhouden. Maar de ontwikkeling van het agrarische cultuurlandschap heeft alles te maken met het bedrijf, de ondernemer, de omgeving en de economie.'

<< **Fokkens:** 'Je ziet dus wel beperkingen van agrarisch natuurbeheer qua geld. Dat geldt ook voor ons. Daarom moeten we zoveel mogelijk samen optrekken.'

>> **Slob:** 'Zoals we willen doen met de Lek-natuur. We zijn in discussie over hoe dat moet. Juridisch is de grond van de provinciale landschappen, maar alle financiële ins en outs willen we in een gezamenlijke stichting onderbrengen. Voor de toekenning van het geld voor geleverd werk moeten we een verdeel-sleutel vinden. Maar ook over de praktische uitwerking van het werk. We willen eruit komen, de maatschappij is er mee gediend. Een ander discussiepunt is de bepaling van het natuurdoel. Wij vinden agrarisch cultuurlandschap ook heel waardevol. Agrarische natuur bevat veel biodiversiteit die je kunt inzetten in een duurzame bedrijfsvoering. Dat

wordt wel eens vergeten. Een goede ontwikkeling vinden we dat de landschappen ons hebben gevraagd om onze kennis in te brengen.'

<< **Fokkens:** 'De manier waarop jullie willen samenwerken is een ander model dan het gebruikelijke, waarbij een terreinbeheerder grond in beheer geeft aan agrariërs. Hier gaat het om echte samenwerking, waardoor een kwaliteits- en efficiëntieslag gemaakt kan worden.'

>> **Slob:** In andere gebieden zou zo'n samenwerking kunnen met Staatsbosbeheer of Natuurmonumenten. Maar je moet ook de maatschappij erbij betrekken. Zo heeft Den Hâneker meer burger- dan boerenleden. Natuur is een gemeenschappelijk belang, vinden wij. Wil je dat boeren continu natuur en landschap blijven onderhouden, moet je alle belanghebbende partijen bij elkaar brengen.'

Omdat **Fokkens** zeer geboeid is geraakt door wat in het Lek-gebied gebeurt, vraagt hij of het bestuur van Flevolands Landschap kan komen kijken. **Slob** reageert enthousiast, en ze wisselen kaartjes uit. Maar dan wil **Slob** snel naar huis. 'Ik moet nog kuilen.'

>> *Teunis Jacob Slob is voorzitter van Natuurlijk Platteland Nederland (koepel van agrarische natuurverenigingen in Nederland), voorzitter van Natuurlijk Platteland West (koepel agrarische natuurverenigingen in West-Nederland), voormalig voorzitter agrarische natuurvereniging Den Hâneker en biologisch melkveehouder in Noordeloos.*

Den Hâneker, het Utrechts en het Zuid-Hollands Landschap hebben recent de Stichting Beheer Uiterwaarden opgericht voor de inrichting en beheer van de uiterwaarden van de Lek.